Thuis in Staphorst

Integratie en participatie van statushouders

“Een samenleving is geen samenleving als er geen verbinding tussen mensen (meer) is”

Status: concept
Staphorst, 16 november 2021

Voorwoord wethouder

Inhoudsopgave

Voorwoord wethouder 1
Inhoudsopgave 2
Hoofdstuk 1. Inleiding 5
Hoofdstuk 2. Aanleiding 6
2.1 Verantwoordelijkheid 6
2.2 Achterblijvende resultaten 6
Hoofdstuk 3. Rol gemeenteraad 7
Hoofdstuk 4. Nieuwe inburgeringswet in het kort 8
4.1 Aanleiding tot de nieuwe inburgeringswet 8
4.2 Ambitie nieuwe inburgeringswet 8
4.3 Regievoering 8
4.4 Onderwijsleerroutes 8
4.5 Maatschappelijke begeleiding 9
4.6 Verschil oude en nieuwe inburgeringswet 9
Hoofdstuk 5. Wat willen we in Staphorst? 10
5.1 Doelstelling 10
5.2 Uitgangspunten 10
5.3 Maatschappelijke doelen 11
Hoofdstuk 6. Nieuwe inburgeringswet - uitgebreid 13
6.1 Gemeentelijke regie 13
6.2 Koppeling door COA 14
6.3 Warme overdracht/start brede intake 14
6.4 Taakstelling en huisvesting 15
6.5 Welkom/ontvangst 15
6.6 Maatschappelijke begeleiding 15
6.7 Begeleiding ná 18 maanden 17
6.8 Algemene adviesfunctie 17
6.9 Vervolg brede intake 17
6.10 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) 18
6.11 Onderwijs – drie leerroutes 19
6.12 Ontheffingsmogelijkheid 20
6.13 Regionale samenwerking 20

6.14 Onderwijsaanbod 21
6.15 Participatieverklaring 21
6.16 Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) 22
6.17 Ontzorgen 22
Hoofdstuk 7. Een startklas? 24
Hoofdstuk 8. Verbinden met taalondersteuning 25
Hoofdstuk 9. Kinderen tot 18 jaar 26
9.1 Doelgroep tot 4 jaar 26
9.2 Doelgroep 4-12 jaar 26
9.3 Doelgroep 12 –18 jaar 26
Hoofdstuk 10. Integratie 27
Hoofdstuk 11. Samenloop met Participatiewet 28
11.1 Arbeidsmarkt 28
11.2 Ondersteuning gemeente 29
Hoofdstuk 12. Handhaving 30
12.1 Boetes gemeente 30
12.2 Boetes DUO 30
12.3 Boetes - afstemming Participatiewet 30
Hoofdstuk 13. Tolken 31
Hoofdstuk 14. Ondertussengroep / ELIP-groep 32
Hoofdstuk 15. Nazorg 33
Hoofdstuk 16. Partners 34
16.1 Statushouders 34
16.2 Inwoners 34
16.3 COA 34
16.4 VechtHorst 34
16.5 Vluchtelingenwerk 34
16.6 Onderwijsaanbieder 35
16.7 Werkgevers 35
16.8 Bibliotheek/Taalpunt 35
16.9 SWS 35
16.10 Deltion volwassenonderwijs 35
16.11 Voorliggende voorzieningen 35
16.12 Aanbieders nutsvoorzieningen c.a. 35
16.13 DUO 36
16.14 CBS 36
16.15 Arbeidsmarktregio 36

16.16 Subregio....36
16.17 Provincie Overijssel....36
Hoofdstuk 17. Communicatie....37
Hoofdstuk 18. Financiën....38
18.1 Voorzieningen....38
18.2 Uitvoering....39
Hoofdstuk 19. Informatievoorziening....40
Hoofdstuk 20. Evalueren/monitoren....41

Hoofdstuk 1. Inleiding

Voor u ligt het eerste beleidsplan van de gemeente Staphorst over inburgering. Een plan dat gericht is op nieuwe inwoners van Staphorst die zich over het algemeen via een asielprocedure in onze gemeente vestigen.
Niet eerder was er voldoende aanleiding om een beleidsplan te schrijven. Maar per 1 januari 2022 wordt in Nederland een stelselwijziging doorgevoerd op inburgering en treedt de Wet inburgering 2021 (Wi2021)in werking. Daarin krijgt de gemeente de centrale regie toegewezen voor het inburgeren van statushouders. Dit is de directe aanleiding om de benadering van gemeente Staphorst te formuleren.

Het plan is nu in de eerste plaats een beschrijving van de feitelijke stappen die in het kader van de wet samen met statushouders moeten worden gezet ten behoeve van hun inburgering.
We hebben ons ondersteuningsaanbod voor (re-)integratie op de arbeidsmarkt, dat blijft gehandhaafd. Maar dat aanbod kent een beperkte ambitie als het gaat om de eigenlijke inburgering. Nu de gemeentelijke rol met betrekking tot de inburgering wettelijk duidelijk is bepaald, wordt veel duidelijker aan welke ondersteuning behoefte is.

In de gemeente Staphorst heeft zich in de afgelopen 15 jaar een groot aantal statushouders gevestigd. Dit gebeurde onder twee verschillende wettelijke regimes. Nu dient de volgende stelselwijziging zich aan.
De nieuwe wet is van toepassing op volwassen statushouders. Het aantal statushouders dat jaarlijks in Staphorst gehuisvest (moet) worden wisselt. Op basis van de ervaring van de afgelopen jaren verwachten we per jaar tussen 5 en 10 volwassen statushouders op wie de nieuwe wet van toepassing is.
Het aantal is niet groot, maar het maatschappelijk belang van een goede inburgering is dat wel.

De Wi2021 geeft voor de gemeente maar beperkt ruimte om eigen beleid te voeren. Hoewel de voorliggende nota (dus) voor een groot deel op uitvoering is gericht willen we het moment van invoeren van de Wi2021 toch markeren met een nota die door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Hoofdstuk 2. Aanleiding

2.1 Verantwoordelijkheid

In de huidige wet ligt de verantwoordelijkheid voor het behalen van de inburgeringsdoelen door de statushouder volledig bij de statushouder zelf. De rol van de gemeente beperkt zich tot het voorzien in huisvesting, maatschappelijke begeleiding en de zorg voor de ondertekening van de participatieverklaring.
Statushouders zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen/contracteren en het volgen van inburgeringsonderwijs (en uiteraard voor het behalen van resultaat). Dat geldt ook voor de bekostiging van dat onderwijs, daarvoor kan een lening bij DUO worden afgesloten. Wanneer het inburgeringsexamen niet wordt gehaald ontstaat er een terugbetalingsverplichting.
De ervaring met de huidige wet heeft geleerd dat het zelfstandig kiezen van de juiste opleiding voor deze groep nieuwe inwoners van Staphorst een lastige is. Landelijk zien we dat diverse statushouders daarbij verkeerde keuzes maken, waar ze hun hele verdere leven (financiële) last van hebben.
Daarnaast wordt iedereen, ongeacht capaciteiten en competenties, op hetzelfde niveau ge-examineerd.

2.2 Achterblijvende resultaten

Verschillende resultaatpeilingen, die gestaafd worden door dagelijkse praktijkervaringen, leren dat de resultaten op het gebied van inburgering en integratie in de Nederlandse samenleving de afgelopen jaren niet positief zijn. Veel statushouders halen hun inburgeringsexamen niet, raken (mede daardoor) slecht ingeburgerd en komen in financiële problemen.
Deze resultaten hebben vanzelfsprekend ook hun uitwerking op de kansen voor betaald werk en de integratie en participatie in het algemeen. De te beperkte taalbeheersing en te beperkte worteling in de Nederlandse en Staphorster samenleving bemoeilijken het betreden van de arbeidsmarkt en het aangaan van relaties in de samenleving.
Hier is de ondertitel van deze nota van toepassing: “Een samenleving is geen samenleving als er geen verbinding tussen mensen (meer) is”.
Het is daarom hoog tijd voor een andere benadering.

Voor zover de statushouder (nog) geen betaald werk verricht valt hij/zij onder de Participatiewet en heeft de gemeente vanuit die verantwoordelijkheid bemoeienis. Formeel beperkt die bemoeienis zich tot het creëren van dusdanige omstandigheden dat de statushouder gereed is voor de arbeidsmarkt. Arbeidsvaardigheid, communicatievaardigheid en taalbeheersing zijn dan de kernpunten.
Maar het is een sectorale benadering waarbij afstemming met andere ondersteuners/ ketenpartners niet vanzelfsprekend is en soms bemoeilijkt wordt omdat de regiefunctie bij de statushouder zelf ligt.
Onze ervaring in het huidige stelsel leert dat deze verantwoordelijkheid te groot is voor een belangrijk deel van deze doelgroep.

Hoofdstuk 3. Rol gemeenteraad

De gemeente krijgt de centrale regie op de uitvoering van het inburgeringsproces. De Wi2021 en de daarop gebaseerde lagere regelgeving biedt het kader, maar in de uitvoering is er ruimte voor eigen keuzes. Er kan rekening worden gehouden met lokale omstandigheden, maatwerk is mogelijk.
In deze nota wordt onder andere beschreven welk takenpakket de gemeente gaat uitvoeren. De rol van de gemeenteraad, specifiek voor de uitvoering van deze wet, is daarbij beperkt.

Toch zijn in deze nota een aantal uitgangspunten/kaders geformuleerd wat betreft maatschappelijke resultaten die we in Staphorst willen halen. Hoe gaan we die behalen?
Verder zal de gemeenteraad op deze inburgeringstaak vooral betrokken zijn in haar controlerende rol.

Hoofdstuk 4. Nieuwe inburgeringswet in het kort

4.1 Aanleiding tot de nieuwe inburgeringswet

Al in het regeerakkoord van het kabinet Rutte III (najaar 2017) wordt voor inburgering een stelselwijziging aangekondigd waarbij de regierol buiten de statushouder komt te liggen. Na enkele keren uitstel zal de nieuwe inburgeringswet per 1 januari 2022 van kracht worden. In de wet is er voor gekozen *de regie op de uitvoering* bij de gemeente te leggen.
De belangrijkste reden is hiervoor al beschreven: de inburgeringsresultaten en de mate van zelfredzaamheid van de groep blijven achter en de sociale en financiële problemen van deze groep zijn, gemiddeld gezien, groot.

Statushouders overschrijden de maximale inburgeringstermijn regelmatig, daar zijn de statushouders in Staphorst geen uitzondering op. Daarnaast halen ze niet altijd het hoogst mogelijke niveau. Ook kan worden gesteld dat het systeem van een vrije markt op het gebied van inburgeringsonderwijs niet werkt voor deze groep die de weg in de Nederlandse samenleving nog niet kent. Bij derden betrokkenen (o.a. gemeente) is er onvoldoende zicht op de voortgang. Meedoen in en aan de Nederlandse samenleving is voor statushouders, ook na enkele jaren, vaak nog een brug te ver. We zullen meer moeten doen om deze groep volwaardig onderdeel van onze samenleving te laten zijn.

4.2 Ambitie nieuwe inburgeringswet

Belangrijkste ambitie van de Wi2021is dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee doen in de Nederlandse maatschappij, waar mogelijk via betaald werk.
Het is noodzakelijk dat inburgeraars een goed beeld krijgen van hun competenties, kennis, talenten en vaardigheden, die benutten en verder ontwikkelen. Dat is absoluut noodzakelijk om, vanuit een andere culturele achtergrond, een verbonden plaats in de Nederlandse samenleving in te nemen.

4.3 Regievoering

Met de nieuwe wet wijzigt het inburgeringsstelsel. De regie voor de inburgering die nu bij de statushouder ligt, komt bij de gemeente te liggen. Tijdigheid, snelheid, maatwerk, dualiteit en kwaliteit zijn kernwoorden uit de wet.
Inburgeringsplichtigen hoeven niet zelf meer voor het inkopen van onderwijs te zorgen en hoeven voor het volgen van dat onderwijs (dus) ook geen lening meer af te sluiten. De inburgering krijgt verder onder andere vorm op basis van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) dat als een beschikking wordt vastgesteld.

4.4 Onderwijsleerroutes

Het nieuwe inburgeringsstelsel kent drie onderwijsleerroutes die aansluiten bij het niveau van de inburgeringsplichtige: de Onderwijsroute (schakelroute richting regulier onderwijs), de Z-route voor mensen die beperkt leerbaar zijn en de B1-route voor de overige inburgeraars.
Ook kent de wet nog de Participatieverklaring (PVT) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP).
In de nieuwe wet is dualiteit uitgangspunt. Dat betekent dat, parallel aan het volgen van (taal)onderwijs, de participatieverplichting bestaat in de vorm van betaald- of vrijwilligerswerk.

4.5 Maatschappelijke begeleiding

Tenslotte is in de wet opgenomen dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de maatschappelijke begeleiding en, in de eerste 6 maanden van het verblijf in de gemeente, de financiële ontzorging van inburgeringsplichtige statushouders.

Een belangrijk verschil met de huidige wet, is dat gemeenten ook verantwoordelijk worden voor de intake en begeleiding van inburgeraars die geen asielvergunning hebben, maar een reguliere verblijfsvergunning voor bepaalde tijd, zoals gezinsmigranten en migranten met een Nederlandse partner. Bij deze doelgroep hebben wij geen invloed op de instroom.

4.6 Verschil oude en nieuwe inburgeringswet

De belangrijkste verschillen tussen beide wetten op een rij:

Huidige situatie	**Nieuwe situatie**
verantwoordelijkheid huisvesting bij gemeente maatschappelijke begeleiding, Participatieverklaring	verantwoordelijkheid huisvesting bij gemeente, warme overdracht, brede intake, plan inburgering en participatie (PIP), aanbod onderwijs, maatschappelijke begeleiding, ontzorging, module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), Participatieverklaring
verantwoordelijkheid bij inburgeringsplichtige	Regie en aanbodplicht voor gemeenten én eigen verantwoordelijkheid inburgeringsplichtige
Inkoop en financiering inburgeringstrajecten voor verantwoordelijkheid inburgeringsplichtige	Inkoop en financiering van inburgeringstrajecten voor asielmigranten door gemeenten
Onderwijs en participeren staan niet in verband met elkaar.	Duale benadering (onderwijs en participatie) en verbinding met Participatiewet
Financiële zelfredzaamheid inburgeringsplichtige	Verplichte financiële ontzorging en training financiële zelfredzaamheid
Geen onderscheid in leerniveaus	Drie verschillende leerroutes, keuze wordt vastgelegd in PIP op basis van brede intake
Inburgering gericht op taalniveau A2	Standaard inburgering gericht op taalniveau B1

Hoofdstuk 5. Wat willen we in Staphorst?

5.1 Doelstelling

We sluiten ons uiteraard aan bij de hoofddoelstelling die de wetgever heeft neergelegd dat inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee doen in de Nederlandse samenleving.
Daarbij streven we naar het hoogst mogelijke zodat de inburgeringsplichtige aan het eind van de inburgeringsperiode, via betaald werk, vrijwilligerswerk of minimaal enige vorm van structurele dagbesteding buiten het huishouden, deelneemt aan de Staphorster samenleving.

Dit houdt in dat inburgeraars zelfredzame, betrokken inwoners van Staphorst worden. Zij zijn financieel onafhankelijk en kunnen voor zichzelf zorgen. Dit kan op voorwaarde dat ze de taal voldoende machtig zijn en kennis hebben van de maatschappij.

De Wi2021 geeft de gemeente alleen op uitvoerend vlak beleidsvrijheid. In die uitvoering willen we aansluiten bij uitgangspunten die we in Staphorst al hanteren vanuit de missie:

Iedereen in Staphorst doet mee en draagt zijn steentje bij, naar eigen kunnen.
Daar helpen we elkaar bij.

We kijken daarbij vanuit de leefwereld van de nieuwkomer, we zetten in op preventie en werken integraal. Daarbij proberen we kostenbewust te zijn.

5.2 Uitgangspunten

Praktisch gebruiken we daarbij in de uitvoering de uitgangspunten:

1. Wij kijken (eerst) naar de mens en zijn situatie;
2. Wij focussen ons op het resultaat dat we samen met de statushouder willen bereiken;
3. Wij gaan voor duurzame structurele oplossingen op de lange termijn;
4. Wij laten de verantwoordelijkheid bij de inburgeraar, zodra dat mag en kan;
5. Wij zetten beschikbare middelen en tijd effectief en efficiënt in.

Specifiek benadrukken we:

Integraliteit
We kunnen inburgeringsplichtigen alleen snel en volwaardig laten meedoen aan onze samenleving als we de inburgeringsvoorzieningen verbinden met de voorzieningen die verder binnen het sociaal domein beschikbaar zijn. Door de regierol die we krijgen kan deze verbinding ook worden gelegd. Met de brede intake die gehanteerd gaat worden brengen we de volledige situatie op alle leefgebieden in kaart.
De verantwoordelijkheid voor het inburgeren zelf ligt bij de gemeente én bij de inburgeraar gezamenlijk. Afspraken hierover worden vastgelegd in de PIP waarin het duale karakter van de inburgering (leren en participeren) tot uitdrukking gaat komen.
De verantwoordelijkheid op andere (leef)gebieden nemen wij niet van de statushouder over. Door een volledige inventarisatie te maken kunnen we hem/haar de goede verwijzing geven. Het vlot inburgeren vereist dat iemand daarvoor lichamelijk en geestelijk geen belemmeringen kent. Vaak is dat juist bij deze groep wél het geval. Aandacht voor alle leefgebieden is dan ook een voorwaarde om de inburgering te kunnen laten slagen.

Snelle start/direct aan de slag
Statushouders verkeren, nadat hun de verblijfstatus is toegekend, over het algemeen lange tijd in onzekerheid over hun toekomstige huisvesting. Nadat men aan een gemeente is gekoppeld duurt het over het algemeen een flink aantal maanden voordat de huisvesting wordt gerealiseerd en het contact met de gemeente tot stand komt. Daarna duurt het nog geruime tijd voordat de daadwerkelijke inburgering kan starten. Dit lange tijdsverloop draagt niet bij aan een vlotte en succesvolle inburgering.
Dit heeft de wetgever ook geconstateerd. De nieuwe wet beoogt te stimuleren dat al tijdens het verblijf in het AZC de brede intake geheel of gedeeltelijk wordt afgenomen. Dit gaan we ook doen, waarmee de verwachtingen van gemeente en statushouder(sgezin) over en weer vroegtijdig duidelijk worden. Hoe sneller men zich daarvan bewust is, hoe beter. We proberen de statushouder zo vroeg mogelijk een actieve houding aan te laten nemen.
Eenmaal woonachtig in Staphorst moet binnen 10 weken de PIP worden vastgesteld, waarin de (onderwijs)route wordt vastgelegd die individueel gelopen wordt. We proberen daarna zo snel als mogelijk de formele inburgering te starten, waarbij een duaal traject wordt gevolgd. De termijn waarop dit kan plaatsvinden is afhankelijk van de aanbieder.

Duurzame aanpak vereist maatwerk
In de huidige situatie zien we nog vaak dat uitstroom naar werk niet duurzaam is. Daarom is het zo belangrijk om vanaf het begin een goed beeld van de inburgeringsplichtige en zijn/haar capaciteiten te krijgen. Een compleet beeld werkt mee aan een duurzame plaats in de maatschappij.
De verschillende leerroutes die worden aangeboden maken, veel meer dan nu, maatwerk mogelijk. We willen de inburgeringsplichtige graag snel, maar vooral ook goed helpen. De startfase is cruciaal voor het kiezen van de juiste route. Daarvoor moet voldoende tijd beschikbaar zijn. Voorkomen moet worden dat een overhaaste keuze moet worden gemaakt op basis van onvolledige informatie.
Gedurende de inburgeringsperiode mag in de eerste anderhalf jaar één keer van route worden gewisseld.
In het eerste halfjaar zal het contact tussen gemeente en inburgeringsplichtige intensief zijn. Langzaam kan dit minder worden. We beschouwen dit als investering in de toekomst, een toekomst waarin minder beroep op voorzieningen hoeft te worden gedaan.
Belangrijke voorwaarde om in dit geval maatwerk te kunnen verlenen is cultuursensitiviteit. Dat we ons bewust zijn van de culturele achtergrond van een statushouder mag echter nadrukkelijk niet betekenen dat deze zich niet aan de Nederlandse normen en waarden hoeft te houden. Het primaire streven is en blijft de nieuwkomer een volwaardig lid van de Nederlandse samenleving te laten worden.

5.3 Maatschappelijke doelen
Vanzelfsprekend willen we een eenduidige beleidslijn. Daarbij richten we ons op de 31 maatschappelijke doelen die we als uitwerking van het gebruik van het zg. kwaliteitskompas gaan hanteren en die we recent aan de raadsgroep sociaal domein hebben gepresenteerd.

Die doelen vallen allemaal onder de 11 thema's:
Opgroeien en ontwikkelen: *gezond opgroeien, veilig opgroeien*, *kansrijk opgroeien*;
Meedoen: *participatie, inclusie, durf te vragen*;
Samenleven: *mantelzorg, voor elkaar met elkaar;*
Gezondheid: *gezonde leefstijl, psychische gezondheid, gezonde leefomgeving*.

De maatschappelijke resultaten zijn beoogd voor de hele samenleving, voor alle inwoners, dus ook de nieuwkomers. Maar er zijn enkele doelen die met name voor statushouders extra relevantie hebben.

Onder *Kansrijk opgroeien*:

- Alle kinderen een gelijkwaardige start laten maken op het primair onderwijs;
- Meer anderstalige kinderen gaan met een goede basis van de Nederlandse taal naar het voortgezet onderwijs;

Onder *Participatie*:

- Meer inwoners beschikken over basisvaardigheden waardoor ze zelfstandig kunnen functioneren en zich persoonlijk kunnen ontwikkelen;
- Nieuw binnenkomende statushouders zijn in staat om actief mee te doen in Staphorst;

Onder *Inclusie*:

- Inwoners met een migratie-achtergrond.....voelen zich gerespecteerd in onze gemeente;

Onder *Durf te vragen*:

- Inwoners stellen hun hulpvraag eerder, zodat ze tijdig de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben;

Onder *Voor elkaar met elkaar:*

- Meer inwoners voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en hun directe omgeving;

Naast de expliciete bedoeling van de Inburgeringswet 2021 zullen we de resultaten ook toetsen aan de genoemde maatschappelijke doelen en zullen we activiteiten ook daarop richten.
In de drie jaar dat mensen in Staphorst inburgeren (formele wettelijke termijn) willen we ze, zoveel als mogelijk, in dezelfde uitgangspositie brengen als de andere inwoners van onze gemeente.

Hoofdstuk 6. Nieuwe inburgeringswet - uitgebreid

6.1 Gemeentelijke regie

Onder de huidige wet ligt de regie voor de inburgering bij de inburgeringsplichtige zelf.
Voor de gemeente is formeel alleen de Participatiewet een ingang. Afhankelijk van de situatie/behoefte/problematiek zal in de loop van de tijd mogelijk andere ondersteuning nodig zijn. Maar vanuit inburgeringsperspectief wordt geen integrale regie gevoerd.
De Wi2021 legt nu een regieverantwoordelijkheid bij de gemeente. Totdat men geslaagd is voor het inburgeringsexamen is de gemeente formeel mede verantwoordelijk.
Na die mijlpaal is de supervisie vanuit de Inburgeringswet er niet meer. Voor andere wettelijke kaders (denk aan Participatiewet, zorgwetten, maatschappelijke voorzieningen etc.) zal de dan ex-inburgeringsplichtige (steeds meer) als reguliere inwoner/cliënt worden beschouwd.

Om de gemeentelijke regie voldoende vorm te kunnen geven vinden wij een vast aanspreekpunt cruciaal. Belangrijk is dat de kans wordt gegeven om een vertrouwensrelatie op te bouwen. In de huidige situatie is het vooral de maatschappelijk begeleider (in onze situatie een vrijwilliger van Vluchtelingenwerk) waarmee die relatie wordt opgebouwd. Dat zal gaan veranderen en daarvan moeten beide partijen, maatschappelijk begeleider én gemeente, zich rekenschap geven.
Regievoeren gaat gepaard met contact en overleg. In de overweging die door het ministerie is gemaakt bij de bepaling van de hoogte van de rijksbijdrage in de uitvoeringskosten is daarbij uitgegaan van 8 voortgangsgesprekken voor asielmigranten en 6 gesprekken voor gezins- en overige migranten. Het gaat dan om gesprekken in de periode na vaststelling van de PIP.
De praktijk zal moeten uitwijzen hoeveel gesprekken noodzakelijk zijn; het zal daarbij ook om maatwerk gaan.

Een goede gemeentelijke regie maakt maatwerk mogelijk. Er kan rekening worden gehouden met individuele capaciteiten, motivatie, talent en vaardigheden in een op maat gesneden PIP.
Gesprekken worden daarbij in principe in het Nederlands gevoerd, maar zolang er onvoldoende taalbeheersing is aan de kant van de statushouder is het gebruik van een tolk onontbeerlijk.

Belangrijk is om te onderkennen dat de verantwoordelijkheid van de gemeente ten opzichte van migranten verschilt naar gelang de achtergrond van de migrant. Dit is door de wetgever expliciet zo bedoeld.

aanbod	**asielstatushouder/-migrant**	**gezins- en overige migrant**
Huisvesting	x	
Maatschappelijke begeleiding	x	
Financieel ontzorgen c.a.	x	
Begeleiding (brede intake, PIP, voortgang)	x	x
Inkoop leerroutes	x	
MAP	x	x
PVT	x	x
Andere verplichtingen PIP	x	x

6.2 Koppeling door COA

Nadat asielzoekers de verblijfstatus hebben gekregen worden zij door het COA aan een gemeente gekoppeld. De gemaakte koppelingen zijn voor de gemeente zichtbaar in het Taakstelling Volg Systeem (TVS) De gemeente heeft een gecodeerde toegang. Zij bepaalt zelf wie zij toegang geeft tot TVS en wie er dus mee mag kijken. Dit blijft ongewijzigd ten opzichte van de huidige situatie.
Wanneer de gemeente om specifieke redenen voorkeur heeft voor bepaalde koppelingen kan dat worden aangegeven, maar de COA is vrij in haar koppelingsbeslissing. Dit geldt ook voor de statushouder die een voorkeur voor een bepaalde vestigingsplaats te kennen kan geven.

6.3 Warme overdracht/start brede intake

Tot voor kort vond het eerste contact tussen statushouder en gemeentelijk consulent plaats op de dag van inschrijving in de Basis Registratie Personen (BRP). Op die dag vindt ook de intake plaats in verband met de aanvraag uitkering Participatiewet.

Om het starten van de daadwerkelijke inburgering te versnellen wordt het eerste contact inmiddels op het AZC gelegd. Daarmee wordt een zg. warme overdracht gerealiseerd, waarbij de COA- en gemeenteconsulent elkaar en de statushouder spreken. Daarbij is het van belang dat de klantgegevens in TVS adequaat en actueel zijn.
Tussen het moment van koppelen en de verhuizing naar Staphorst vindt minimaal één gesprek plaats met de statushouder (en zijn evt. gezin) op het AZC. Wanneer de huisvesting langer dan 6 maanden op zich laat wachten volgt een tweede gesprek op het AZC.
Dat gesprek, in aanwezigheid van de COA-begeleider, is een eerste stap in de brede intake en heeft als doel de statushouder:

- kennis te laten maken met gemeente en consulent;
- (een begin van) vertrouwen te geven in de (rol van) de gemeentelijke overheid als helper/ondersteuner;
- reële verwachting te geven over de periode waarin huisvesting kan worden gerealiseerd;
- in een informeel gesprek/setting de verwachtingen van de gemeente m.b.t. de inburgering te schetsen;
- grofweg aan te geven welke stappen er vanaf moment van vestiging (eerstkomende jaren) gezet (moeten) gaan worden;
- te motiveren/enthousiasmeren om zich serieus voor te bereiden op het inburgeringsproces;
- te motiveren deel te nemen aan voorinburgering zoals die op het betreffende AZC wordt aangeboden;
- een eerste beeld te krijgen van de competenties en kenmerken van de statushouder. Denk aan:
    - sociale en gezondheidssituatie: gezinssamenstelling, familie-/groepsdruk;
    - startpositie: gevolgd onderwijs en werksituatie herkomstland, diploma’s
    - ontwikkelmogelijkheden: beeld van de leerbaarheid, -trauma’s, -sociale belemmeringen;
    - ziektes e.d.

6.4 Taakstelling en huisvesting

Gemeenten hebben de opdracht te zorgen voor huisvesting van statushouders. Halfjaarlijks draagt het Rijk een taakstelling op, waarbij de provincie optreedt als toezichthouder op de realisatie daarvan. De taakstelling is gerelateerd aan het inwonertal van de gemeente. In het eerste halfjaar 2021 was de taakstelling voor Staphorst 14 personen, voor het tweede halfjaar 11 personen; voor de eerste helft 2022 gaat het om 10 personen.

Ten behoeve van de realisatie van de taakstelling is met woningstichting Vechthorst een prestatieafspraak vastgelegd. Jaarlijks wordt 10 % van de woningen die beschikbaar komen toegewezen aan statushouders. In 2020 werd op 39 woningmutaties, 1 (één) woning aan statushouders toegewezen; in 2019 waren dat er 4 (vier) op 54 mutaties.
Er bestaat geen verplichting statushouders te huisvesten via een sociale verhuurder, i.c. VechtHorst. Ook huisvesting via particuliere verhuur is mogelijk. In 2020 is dit voor 1 (één) gezin ook gerealiseerd.

Het is sterk afhankelijk van de omvang van het gezin/huishouden dat zich vestigt of het aantal woningen dat volgens de prestatieafspraak beschikbaar moet komen, voldoende is om de taakstelling te realiseren.
Het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) is verantwoordelijk voor de toedeling van statushouders aan gemeenten. Daarbij is het afhankelijk van het aantal personen dat een betreffende woning gaat bewonen in hoeverre de taakstelling wordt gerealiseerd. Wanneer bv. alleen alleenstaanden (moeten) worden gehuisvest zal de taakstelling met reguliere inspanning, zoals vastgelegd in de prestatieafspraak, niet worden gehaald.

Nadat door de COA de koppeling met de gemeente is gemaakt kan de gekoppelde statushouder worden gematcht met een woning. Nadat de woning is toegewezen aan de statushouder neemt de maatschappelijk begeleider de praktische zaken die daarmee samenhangen voor zijn/haar rekening. Dan moet worden gedacht aan het ondertekenen van het huurcontract en de aanschaf van de eerste basis-woninginrichting.
Voor de inrichting van de woning wordt vanuit de bijzondere bijstand een lening verstrekt aan de statushouder.

6.5 Welkom/ontvangst

Om het moment van vestiging duidelijk te markeren en daarmee de binding van de statushouder aan zijn/haar nieuwe woonplaats Staphorst betekenis te geven gaan we het vestigingsmoment enig (extra) aandacht geven. Ter verwelkoming gaan we na de inschrijving/intake een kort formeel moment inbouwen: een paar welkomstwoorden, een bos bloemen met een kaartje en eventueel een handdruk van de wethouder.

6.6 Maatschappelijke begeleiding

Onder de huidige wetgeving heeft de gemeente de opdracht om voor de eerste periode van verblijf in de gemeente maatschappelijk begeleiding aan te bieden (voor de inhoud zie hierna). De uitvoering mag naar eigen inzicht worden ingevuld.
In de Nederlandse gemeenten wisselt de wijze waarop deze begeleiding wordt ingevuld en is ook de uitvoering bij een diversiteit aan organisaties belegd. Soms geeft een lokale welzijnsstichting hier invulling aan (bv. gemeente Kampen).
In Overijssel hebben de meeste gemeenten deze dienst de afgelopen jaren opgedragen aan / ingekocht bij Vluchtelingenwerk Oost Nederland (VWON). Deze opdracht wordt dan, onder leiding van een betaalde lokale teamleider (bij ons voor 6 uur per week) met vrijwilligers ingevuld.

Verwarrend aan de positie van VWON kan zijn dat ze naast het aanbieden van producten waarbij ze als marktpartij opereren (bv. de maatschappelijke begeleiding, het houden van een spreekuur, etc.) ook (vooral op landelijk niveau) als algemeen belangenbehartiger optreden. Beide kanten van dezelfde organisatie moeten goed uit elkaar worden gehouden.

Bij VWON blijven wij het product VIP18 inkopen; de eerste 18 maanden worden statushouders maatschappelijk begeleid door een vrijwilliger. Deze helpt bij alle voorkomende dagelijkse vragen. Deze kan terugvallen op de teamleider, die op haar beurt weer terug kan vallen op een backoffice van VWON.

Vanaf het moment van huisvesting in de gemeente start formeel het traject van maatschappelijke begeleiding. Dit blijft ongewijzigd. De gemeente blijft er verantwoordelijk voor dat dit wordt aangeboden.
Toch verandert er ook wat. Deels is het een nuanceverschil.

Maatschappelijke begeleiding bestaat **nu** uit de componenten:

a. Praktische hulp;
b. Hulp bij de start van de inburgering;
c. Stimuleren van participatie en integratie;
d. Het Participatieverklaringstraject.

In de **nieuwe** wet zijn dat:

a. Begeleiding bij praktische zaken;
b. Voorlichting over leefgebieden en maatschappelijke instituties.

In grote lijnen komt het erop neer dat 'hulp bij het starten van de inburgering' en 'het stimuleren van participatie en integratie' gezien worden als onderdeel van de PIP (regie gemeente).
Nu de regie op het inburgeringsproces bij de gemeente komt te liggen betekent dit dat meer afstemming gezocht zal moeten worden tussen gemeente en maatschappelijk begeleider. De maatschappelijk begeleider zal zich moeten richten naar de inhoud van de PIP
Daarnaast is het streven om zoveel als mogelijk één intake uit te voeren door gemeente en maatschappelijk begeleider samen. Meest ideaal zou daarbij zijn dat gemeentelijk consulent en (beoogd) maatschappelijk begeleider al bij de kennismaking op het AZC samen optrekken.

Omdat de gemeente een nieuwe rol krijgt in de regievoering en de begeleiding van de statushouder, moeten goede afspraken gemaakt worden met Vluchtelingenwerk over de taakverdeling. Voorkomen moet worden dat er doublures optreden waardoor de motivatie en/of het vertrouwen van de statushouder negatief worden beïnvloed. Natuurlijk geldt dat ook voor het vertrouwen dat de vrijwilliger en de gemeentelijk consulent in elkaar moeten hebben.

In verband met de nieuwe rol willen we invulling geven aan de sociaal-culturele educatie van de statushouder. In de eerste plaats wordt dit ingevuld bij het aanbieden van het programma rond de participatieverklaring (zie 6.15). Daarin komen landelijke en lokale aspecten van cultuur, normen en waarden aan de orde. Het betreft hier een korte introductie.
In de afspraken met VWON gaan we hier nadere aandacht voor vragen. Dit past bij de opdracht om voorlichting te geven "over maatschappelijke instituties". Ook zal, meer dan tot nu toe, aandacht worden geschonken aan de binding net de lokale samenleving, bv. aansluiting bij een vereniging of andere duurzame contacten. VWON kan hierin samen optrekken met onder andere SWS.

Na de periode van 18 maanden zullen ook andere coaches/begeleiders betrokken zijn bij de statushouder; vaak is, vanuit het Taalpunt van de bibliotheek, een taalcoach actief en in een aantal gevallen zal er ook sprake zijn van professionele zorg (al dan niet geïndiceerd).

6.7 Begeleiding ná 18 maanden

Doelstelling en uitgangspunt van ons beleid is dat we onze inwoners zelfredzaam willen laten zijn en de verantwoordelijkheid bij de inburgeraar willen laten zodra dat mag en kan.
De diversiteit van competenties, persoonlijke omstandigheden en ontwikkelmogelijkheden binnen de groep statushouders is groot. De een zal sneller zelfredzaam zijn dan de ander. Op de behoefte aan begeleiding is geen standaard-benadering los te laten.

We kiezen wij er in ieder geval voor om de maatschappelijke begeleiding zoals de wet die bedoeld maximaal 18 maanden te laten zijn en het einde van die periode te markeren met en in een gesprek tussen gemeentelijk regisseur, statushouder en vrijwilliger/maatschappelijk begeleider.

De wettelijke inburgeringsperiode is na 18 maanden niet voorbij; dat geldt ook voor de regievoering door de gemeente. Het 18 maanden-moment beschouwen wij als een (nieuwe) nulsituatie. De statushouder zal vanaf dan nog meer op eigen benen moeten staan. Desondanks houden we wel rekening met een terugvaloptie in de vorm van een maatje o.i.d. In de PIP kan daarover e.e.a. worden vastgelegd. In de praktijk zal er sprake zijn van een vanzelfsprekende overgang tussen de periode vóór en ná 18 maanden.
Wij kiezen er niet voor om na de begeleidingsperiode van 18 maanden door de maatschappelijk begeleider standaard een vervolgondersteuning/-begeleiding aan te bieden. De noodzaak en behoefte ontbreekt in veel gevallen. We willen hierbij maatwerk toepassen. In de situaties waarin wel nadere persoonlijke ondersteuning nodig is zullen we hier met medewerking van SWS of een andere voorliggende voorziening invulling aan proberen te geven.
Zie verder ook het hoofdstuk Nazorg.

Naast deze gecoördineerde begeleiding zijn er ook particulieren die als een buddy/begeleider optreden. Dat zijn waardevolle persoonlijke initiatieven waaruit de kracht van onze lokale samenleving blijkt. Wij juichen dat toe.
Vanuit de gemeentelijke regiefunctie zijn we op de hoogte van deze situaties.

6.8 Algemene adviesfunctie

Vluchtelingenwerk verzorgt een wekelijks spreekuur waar statushouders terecht kunnen en waarmee een algemene adviesfunctie wordt ingevuld. Deze dienst wordt in het kader van een subsidierelatie ingevuld en staat los van de maatschappelijke begeleiding. Op het spreekuur kan men terecht voor specialistische vragen die vaak te maken hebben met juridische kwesties, vreemdelingenrecht en gezinshereniging. Dit spreekuur blijft gehandhaafd.

6.9 Vervolg brede intake

Zoals beschreven in paragraaf 6.3 zullen we de brede intake al starten op het AZC. Zoals de term al aangeeft beperkt de intake zich niet tot één of enkele leefgebieden. Het is belangrijk zo duidelijk mogelijk te krijgen welke kwaliteiten, eigenschappen, mogelijkheden en beperkingen de statushouder heeft. Het betreft hier individuele intakes voor volwassenen. In geval van een echtpaar geldt voor beiden dat de gezinssituatie wordt meegenomen. In de intake komt ook de situatie en de benadering van de eventuele kinderen aan de orde.
Voor beide partners wordt individueel een PIP opgesteld; zij hebben daarmee hun eigen persoonlijke verplichtingen.

In de kern is de brede intake een onderzoek naar de mogelijkheden die de inburgeringsplichtige heeft om aan de inburgeringsplicht te voldoen.
Onderdeel is in ieder geval een verplichte, onafhankelijke leerbaarheidstoets. De gemeente faciliteert het afnemen van deze toets door bv. te zorgen voor begeleiding, beschikbaarheid laptop/computer en fysieke ruimte. De verantwoordelijkheid voor de toets ligt bij DUO.
De toets is er op gericht om te achterhalen of een statushouder gedurende de inburgeringsperiode van 3 jaar de B1 route kan afronden. De uitkomst moet betrokken worden bij het opstellen van de PIP.

Wanneer de statushouder verhuist naar een andere gemeente moet een warme overdracht plaatsvinden; de verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de gemeente waaruit de statushouder vertrekt.

6.10 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)

De PIP is in de kern niet meer en niet minder dan het plan van aanpak waarin de stappen worden beschreven om de inburgering af te kunnen ronden. Het komt tot stand op basis van de brede intake, de uitkomst van de leerbaarheidstoets en contacten met betrokken maatschappelijke partners. Doelstellingen en afspraken in de PIP bepalen mede wanneer iemand aan de inburgeringsplicht heeft voldaan. De verplichte onderdelen zoals onderwijs/te volgen leerroute, MAP en PVT, maar ook de begeleiding die van de gemeente mag worden verwacht worden opgenomen in de PIP. Het duale karakter van de leerroute moet goed worden geduid.
Afspraken m.b.t. trajecten voor eventuele minderjarige kinderen (ook buiten het reguliere onderwijs) zullen onderdeel van de PIP zijn.
In de PIP wordt aangegeven met welke frequentie (voortgangs)gesprekken worden gevoerd.

De PIP krijgt de vorm van een beschikking, wat ook de mogelijkheid van bezwaar, beroep en sancties opent.
In de Inburgeringsbeschikking (PIP) wordt verwezen naar de beschikking(en) die in het kader van de Participatiewet zijn gegeven. De beschikkingen worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Naar gelang de omstandigheden kan de beschikking worden aangepast en tussentijds opnieuw worden vastgesteld. De gekozen leerroute (zie hierna) kan, alleen in de eerste anderhalf jaar, eenmalig worden aangepast.
In geval van verhuizing stelt de nieuwe gemeente opnieuw een PIP vast. De gemeente van herkomst verschaft daarvoor de daar vastgestelde PIP en de uitkomst van de brede intake.

De PIP moet binnen 10 weken na vestiging in de gemeente worden vastgesteld. Om voldoende tijd te hebben de inburgeringsplichtige voldoende te leren kennen is de kennismaking op het AZC en het starten van de brede intake daar noodzakelijk.
Met de vastgestelde PIP start de formele inburgeringstermijn; in verband daarmee zullen nog nader te bepalen gegevens uit de PIP aan DUO moeten worden verstrekt. DUO registreert centraal de verplichtingen met betrekking tot de wettelijke inburgeringsplicht en eventueel de lening voor de bekostiging van het onderwijs (dat geldt voor de niet-asielmigranten)
Daarnaast is het zaak dat alle betrokken partijen op de hoogte zijn van de PIP zodat ze, afgestemd, mee kunnen werken aan het inburgeringsdoel.

Het is belangrijk dat de rechten en plichten die in het PIP zijn vastgelegd duidelijk zijn voor de inburgeringsplichtige die de Nederlandse taal nog niet machtig is. Overwogen wordt een korte uitvoering van de PIP in vertaalde vorm aan te bieden; in eerste instantie willen we dat niet doen.

De PIP is individueel. In geval van een echtpaar of een gezin betekent dit dat meerdere leden van een gezin gelijke of vergelijkbare inburgeringsverplichtingen hebben.
De inburgering heeft een intensiever karakter dan onder de huidige wet. Dit kan met zich meebrengen dat de gezinsleden minder beschikbaar voor gezinstaken. In dat verband houden we rekening met extra kosten voor kinderopvang c.a.

6.11 Onderwijs – drie leerroutes

Een majeure wijziging in de wet is de diversiteit in leerroutes die móet worden aangeboden. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan het gegeven dat veel statushouders nu niet in staat zijn het minimaal gevraagde niveau te halen. In de nieuwe situatie kan (beter) worden aangesloten bij de competenties en het niveau van de inburgeringsplichtige.

Er komen drie leerroutes beschikbaar: de Onderwijsroute, de B-route, en de Z-route.
In de PIP wordt vastgelegd welke route de inburgeraar gaat volgen. Net als nu bedraagt de maximale inburgeringstermijn 3 jaar, ingaand op de dag dat de PIP wordt vastgesteld.
Daarnaast zijn PVT en MAP (zie hierna) verplichte onderdelen. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbod van het onderwijs.

Het nieuwe stelsel gaat uit van een doorlopende lijn vanuit de opvang. Er wordt dan vanuit gegaan dat er op het AZC taalles wordt gegeven en wordt gevolgd en dat een voorinburgeringsprogramma wordt gevolgd.
Kenmerkend voor de B-route en de Z-route is het duale karakter. Dat houdt in dat taalonderwijs en participatie-ervaring (in welke vorm dan ook: betaald werk, vrijwilligerswerk, stage of anderszins) parallel lopen.

Onderwijsroute

De onderwijsroute bereidt inburgeraars met een taalschakeltraject voor op instroom in het reguliere Nederlandse onderwijs (MBO2-niveau of hoger). Het ligt voor de hand dat deze route voornamelijk voor jongeren geschikt zal zijn, mede gezien de leeftijdsgrens om in aanmerking te komen voor studiefinanciering. Binnen deze schakelvoorziening is naast taallessen op B1 of B2 niveau aandacht voor andere vakken en vaardigheden die relevant zijn voor instroom op de arbeidsmarkt.

Na maximaal 2 jaar wordt de route afgesloten met een inburgeringsexamen op taalniveau B1. Na deze route gevolgd te hebben start men zo snel mogelijk met een reguliere Nederlandse opleiding.
In het geval deze route wordt gevolgd is voldaan aan de inburgeringsvereisten als iemand minimaal het MBO2 diploma heeft behaald en de participatieverklaring heeft ondertekend. De inburgeringstermijn (en daarmee de bemoeienis van de gemeente) zal dan langer dan drie jaar zijn. Inburgeraars die deze route volgen, hoeven de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) niet af te ronden.

B-route

Deze route is het meest vergelijkbaar met de huidige inburgeringsroute, behalve dat het streefniveau voor de taal verhoogd is van A2 naar B1. In de loop van scholingsperiode kan deze route op onderdelen als minimum naar A2 worden afgeschaald. De verwachting is dat inburgeraars met dit taalniveau aan het werk kunnen gaan.
De combinatie met participatie-activiteiten is nieuw; daarmee is beoogd het perspectief op de arbeidsmarkt te verbeteren.

De B1-route beslaat 1600 uur en wordt afgesloten met een inburgeringsexamen op taalniveau B1 of (op onderdelen) taalniveau A2.

Z-route
Dit is de Zelfredzaamheidsroute die wordt aangeboden voor inburgeraars voor wie de onderwijsroute, of het taalniveau A2 niet haalbaar is; het gaat dan om inburgeraars die veelal analfabeet (ook in hun moedertaal), laaggeschoold of laag leerbaar zijn met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Insteek is dat iedereen leert zich zelfstandig te redden in de maatschappij.
Er worden geen ontheffingen op basis van aantoonbare inspanningen meer verleend.
De Z-route beslaat totaal 1600 uur, waarvan de helft aan participatie moet worden besteed. Per week wordt een minimale tijdsbesteding van 20 uur voorgeschreven.
De route wordt afgesloten met een eindgesprek met de gemeente wat een certificaat oplevert.

6.12 Ontheffingsmogelijkheid
In de wet zijn de situaties vastgelegd waarin geheel of gedeeltelijk ontheffing van de inburgeringsplicht kan worden gegeven:
-wanneer de inburgeringsplichtige heeft aangetoond door een psychische of lichamelijke belemmering, of een verstandelijke beperking, blijvend niet in staat te zijn aan de inburgeringsplicht, of een gedeelte daarvan, te voldoen.
-wanneer het de inburgeringsplichtige, gelet op bijzondere individuele omstandigheden die hem niet kunnen worden verweten, onmogelijk of uiterst moeilijk is om te voldoen aan de inburgeringsplicht.

De ontheffingsbevoegdheid ligt bij DUO. Daarvoor zullen nog nadere regels worden gesteld. Ook zal bepaald moeten worden hoe de belemmering kan worden aangetoond.

6.13 Regionale samenwerking
De wetgever heeft voor de uitvoering van deze wet een impuls willen geven aan regionale samenwerking. Per arbeidsmarktregio zijn coördinatoren aangetrokken en door het ministerie bekostigd. Zij begeleiden de veranderopgave binnen de regio's. In onze regio is deze parttime coördinator in dienst van Zwolle als centrumgemeente.

Het Rijk ziet de noodzaak voor regionale samenwerking/coördinatie in de eerste plaats op het gebied van inkoop van het inburgeringsonderwijs.
De beperkte omvang van de doelgroep per gemeente, de diversiteit in die groep en de diversiteit in leerroutes die wordt gevraagd, betekent voor gemeenten dat relatief veel expertise en capaciteit nodig is voor een specialistische opdracht. Daarmee ligt intergemeentelijke samenwerking, zeker ook voor Staphorst als een-na-kleinste gemeente uit onze arbeidsmarktregio, voor de hand.
Het afgelopen jaar is in dit verband regionaal (hele regio) en subregionaal (Meppel, Westerveld, Staphorst en incidenteel Steenwijkerland) afgestemd. Daarbij is samenwerking niet als doel op zich beschouwd.
Doel van de samenwerking is om het onderwijs zo dichtbij mogelijk te organiseren in een goede prijs-kwaliteitverhouding. We gaan er van uit dat de regionale benadering een aanbod oplevert dat tijdig beschikbaar is.
De belangrijkste reden om de samenwerking te zoeken is het beperkte volume dat wij aanbieden. Wanneer wij zelfstandig voor onze inburgeringsplichtigen willen inkopen lopen we het risico dat het gecertificeerde aanbod er niet is. Een opleider kan niet kostendekkend een

opleiding aanbieden voor bv. 5 inburgeringsplichtigen per jaar uit Staphorst. Door het volume te bundelen verlagen we de uitvoeringskosten voor de aanbieder. Verder hebben we de verplichting het inburgeringsaanbod flexibel en tijdig aan te bieden. Ook daarvoor is het nodig voor een aanbieder om voldoende leerlingenaanbod te hebben.
Een andere belangrijke reden om de samenwerking te zoeken is het gebrek aan ervaring met het inkopen van dit type onderwijs. Zo is bv. samen een programma van eisen (incl. doelen en ambities) geformuleerd.

6.14 Onderwijsaanbod

Voor het onderwijs zal gebruikt worden gemaakt van het marktaanbod. In eerste aanleg zijn de huidige aanbieders op de markt om ook in de nieuwe situatie het inburgeringsonderwijs te verzorgen.
Er verandert echter nogal wat. De huidige aanbieders twijfelen of ze de gemeenten een aanbod kunnen/willen doen. Punten van aandacht zijn daarbij:

- Het huidige aanbod kan financieel niet/nauwelijks uit. De regionale ROC's, maar ook de MBO raad geven signalen af dat mogelijk geen aanbod onder de nieuwe wet kan worden gedaan als daar eisen bovenop komen. De specifieke uitkering die wij inmiddels beschikt hebben gekregen haakt aan bij het bedrag dat daarvoor de afgelopen jaren beschikbaar was (via een lening bij DUO).
- Er is nu een rechtstreekse opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie met de inburgeringsplichtige. Als zodanig verdwijnt die relatie en daarvoor in de plaats komt de gemeente als opdrachtgever.
- Voldoen aan het certificaat Blik op Werk blijft vereist. Daarnaast stellen de gemeenten voorwaarden op gebied van toegankelijkheid/beschikbaarheid onderwijs, gegevens-uitwisseling i.v.m. het monitoren van de voortgang, enz.
- De leerroutes hebben een duaal karakter: taalonderwijs (incl. KNM=Kennis Nederlandse Maatschappij) en participatie-onderricht lopen parallel aan elkaar.

Het aanbod wordt met 3 leerroutes gedifferentieerder; daarnaast wordt er meer maatwerk en meer flexibiliteit gevraagd.

In onze arbeidsmarktregio is er voor gekozen om taal en participatie uit elkaar te halen. We organiseren dat apart. Dit is geen teken dat het belang van het duale karakter in twijfel wordt getrokken. De reden van de splitsing is dat we elke aanbieder (taal én participatie) willen inzetten op zijn specialiteit en de regie over de verbinding bij de gemeente willen houden. Het succes van regie staat of valt met de vraag of organisaties bereid zijn vanuit hun specialiteit te kijken en te handelen vanuit het perspectief van hún optimale bijdrage aan het totale inburgeringstraject van de inburgeraar. De PIP is daarbij de basis voor de regie en dient voor alle partijen leidend te zijn.

6.15 Participatieverklaring

Het ondertekenen van de participatieverklaring blijft verplicht en is ongewijzigd ten opzichte van de huidige wet, behalve dat deze verklaring nu niet meer in het eerste jaar na vestiging in de gemeente hoeft te worden ondertekend. De ondertekening wordt gekoppeld aan de driejaars inburgeringstermijn. In de participatieverklaring geeft de inburgeringsplichtige aan kennis te hebben (genomen) van de fundamentele waarden in de Nederlandse samenleving. Daarbij gaat het om kennis over artikel 1 van de Grondwet en kennis over uitgangspunten als vrijheid, gelijkheid, non-discriminatie, democratie en van rechten en plichten die daarmee verband houden. Omdat veel landen van herkomst andere kernwaarden kennen is het belangrijk dat inburgeringsplichtigen zich in een vroeg stadium eigen maken welke de Nederlandse principes zijn.

Verplicht is om voorafgaand aan de ondertekening tenminste 12 uur les/toelichting te verzorgen op deze thema's. In Staphorst vullen we dit in met vier of vijf dagdelen verplichte deelname aan workshops. Daarin wordt op deze principes ingegaan; daarbij is er dialoog en worden ervaringen uitgewisseld.
Ook is er aandacht voor: gezondheid (denk aan voorlichting GGD, bv. over sexuele moraal), vrijwilligerswerk, de rol van de politie en wordt informatie gegeven over het politieke -, sociale- en belastingstelsel in Nederland.
Het ondertekenen van de participatieverklaring is een inburgeringsvereiste. Daarom is DUO belast met de registratie.

Wij bieden dit traject aan tussen 6 en 18 maanden na vestiging in Staphorst, wanneer de statushouder zich de eerste taalbasisvaardigheid eigen heeft kunnen maken,

6.16 Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

Voor de statushouder in de B- of Z-route is de MAP een verplicht inburgeringsvereiste; ook daarvoor geldt dat de uitkomst door DUO geregistreerd moet worden.
In deze module maakt de inburgeringsplichtige kennis met de arbeidsmarkt en wordt voorbereid op deelname aan die arbeidsmarkt. Ze geldt voor zowel asielmigranten als gezins- en overige migranten. Er is een verplichting voor tenminste 40 uur praktische inzet/praktijkervaring en de module wordt afgesloten met een eindgesprek (met de consulent inburgering).

Regionaal wordt een programma voorbereid; deels zal daar ook lokaal invulling aan gegeven moeten worden. Het is de bedoeling de MAP aan te bieden in de loop van het eerste verblijfsjaar in Staphorst.
Over de precieze inhoud moet dus nog worden besloten. In elk geval is er aandacht voor: regionale arbeidsmarkt (niet alleen lokaal), beroepsoriëntatie, werknemerscompetenties en hoe die te verwerven, realistisch beroeps- en zelfbeeld, beroepskansen, belang netwerk, werkcultuur, normen en waarden op het werk, werk vinden en behouden. Veel van de onderwerpen zullen ook in de reguliere gesprekken tussen consulent en statushouders aan de orde komen.

6.17 Ontzorgen

De wetgever heeft er voor gekozen om alle (bijstandsgerechtigde) statushouders verplicht gedurende een periode van zes maanden te ontzorgen, een verplichting die is opgenomen in artikel 56a van de Participatiewet. In deze periode betaalt de gemeente de vaste lasten zoals huur, energiekosten en de verplichte zorgverzekering en verrekent dit met de bijstandsuitkering. De statushouder ontvangt wat resteert en ontvangt de toeslagen.
Na een half jaar wordt de verantwoordelijkheid voor de betaling van deze vaste lasten bij de statushouder gelegd, tenzij het noodzakelijk is om de ontzorging nog voort te zetten; dat kan op basis van artikel 57 van de Participatiewet.

Hoewel het hier om een wettelijke verplichting gaat, willen we hier in Staphorst praktisch mee om gaan. Met passende begeleiding zijn sommige statushouders prima in staat zijn om al snel hun financiële administratie te voeren en zelf hun vaste lasten te betalen. In die gevallen zullen we de 6 maanden niet vol maken.
Soms zal ook het omgekeerde het geval zijn en kan een statushouder na 6 maanden niet zelfstandig zijn financiële administratie voeren. In dat geval zal extra begeleiding worden ingezet via de maatschappelijke begeleider of vanuit andere aanbieders in het voorliggend veld.
Bij het financieel zelfredzaam zijn hoort naast de dagelijks begeleiding door de maatschappelijk begeleider en de gesprekken met de gemeentelijk consulent ook dat in een vroeg stadium

Eurowijzer wordt gevolgd, een programma dat gericht is op financiële zelfredzaamheid en het voorkomen van schulden. Door het op te nemen in de PIP ontstaat er een verplichting om het programma te volgen.

Rond dit onderwerp moeten veel praktische afspraken worden gemaakt. Die zullen aan de hand van een goede procesbeschrijving worden uitgevoerd.

Hoofdstuk 7. Een startklas?

We weten nog niet op welk moment een inburgeringsplichtige kan starten met het formele inburgeringsonderwijs. Mogelijk gaat daar enige tijd overheen. Om de tijd tot dat moment te overbruggen is de gedachte van een startklas ontstaan. We houden de optie open om samen met de gemeenten Meppel en Westerveld een programma aan te bieden waarbij de statushouder in een periode van 10 weken in een dagprogramma wordt voorbereid op de start van het onderwijs. In deze korte periode wordt men als het ware ondergedompeld in de Nederlandse samenleving en voorgelicht. Er zitten ook ontspannende elementen in het programma.

Of het Startklasprogramma in ons aanbod komt ligt aan de afspraken die met de aanbieder van het inburgeringsonderwijs kunnen worden gemaakt over het startmoment, aan het beschikbare aantal statushouders en aan de financiële mogelijkheden.

Hoofdstuk 8. Verbinden met taalondersteuning

Taalbeheersing, op welke wijze die ook wordt verkregen, is de meest cruciale factor voor het slagen van de integratie van de statushouder. Taal vergroot het zelfvertrouwen en de mogelijkheden om zich vrijer in de Nederlandse samenleving te bewegen. Daarom zal iedere statushouder worden aangemeld bij het Taalpunt dat onder de bibliotheek ressorteert.

De taalpuntcoördinator / -docent bepaalt aan de hand van een eigen intake op welk niveau een statushouder zich bevindt en daarmee welke ondersteuning nodig is. Hierover is contact met de gemeentelijk klantregisseur.
De taalpuntdocent zorgt voor de koppeling met een taalcoach en als deze niet (direct) voorhanden is wordt ook gekeken naar andere oplossingen, zoals een vaste middag/avond waarop taalcoaches met kleine groepjes met de taal aan de slag gaan.
De begeleiding door een taalcoach kan al in een vroeg stadium tot stand komen; een moment waarop de begeleiding ten dienste kan en moet staan van het halen van het inburgeringsexamen.

Na het behalen van het inburgeringsexamen kan de taalpuntdocent, indien nodig, ook doorverwijzen naar het volwassenenonderwijs dat als uitvoering van de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) wekelijks wordt verzorgd door Deltion College.

Naast de vaste taalcoach worden door de bibliotheek ook vaste activiteiten aangeboden zoals een koffie-/praatochtend. Dit blijft ongewijzigd.

Hoofdstuk 9. Kinderen tot 18 jaar

Alle bestaande en nieuwe inburgeringsfaciliteiten en -regels zijn gericht op de volwassen statushouder. Minderjarigen hebben geen inburgeringsverplichtingen. Wel geldt de leerplicht zoals die ook voor autochtone kinderen geldt.

Zoals beschreven zullen in de PIP ook afspraken worden vastgelegd m.b.t. trajecten voor minderjarige kinderen, ook als dat buiten het reguliere onderwijs ligt. Daarmee krijgt de gemeente als inburgeringsregisseur meer grip. Hoe burgert deze jongste groep in vanuit een thuissituatie die vanzelfsprekend nog erg gericht is op het land van herkomst?

9.1 Doelgroep tot 4 jaar

Deze groep wordt via kinderopvang en peutergroepen op een laagdrempelige en natuurlijke manier in contact met de Nederlandse samenleving gebracht. Graag zien we deze groep al zoveel mogelijk ondergedompeld worden in hun Nederlandse omgeving.
Voor de peutergroepen (dit staat los van de kinderopvang!) geldt regulier (autochtoon)dat kinderen twee dagdelen per week (€ 25 per maand) gebruik kunnen maken van deze voorziening. We blijven stimuleren dat hiervan gebruik wordt gemaakt.
Anderstaligen kunnen voor hetzelfde bedrag 16 uur per week gebruik maken van deze voorziening. Wij vinden het belangrijk dat deze groep kinderen al zoveel mogelijk in een Nederlandse omgeving opgroeit. Daarom willen we het gebruik van deze uitgebreide voorziening in de PIP gaan opnemen. We streven naar zoveel mogelijk gelijke kansen voor ieder kind; een gelijke start op de basisschool voor alle kinderen is daarbij onze ambitie.

9.2 Doelgroep 4-12 jaar

In het eerste jaar dat deze kinderen in Staphorst wonen bezoeken ze een schakelklas op de locatie Woldstroom in Meppel. Dit blijft ongewijzigd. Na dat jaar worden deze kinderen in onze gemeente ingeschreven op een basisschool naar eigen keuze en maakt men onderdeel uit het reguliere onderwijssysteem. Vanuit integratie en acceptatie gezien heeft het de voorkeur dat deze kinderen goed gespreid zijn over de 10 basisscholen. Dit is nu niet het geval. Er is een vrije schoolkeuze; maar toch willen we met statushouders (ondersteund door Vluchtelingenwerk) en de scholen proberen een betere spreiding te realiseren.

We vervolgen de Taalklas voor deze groep. Daarin voorzien we in een extra jaar met specifiek taalonderwijs. Vier ochtenden per week gaat de doelgroep naar een centrale locatie (dat is nu De Berkenhorst); voor de overige uren zit men op de “stamschool”. Bekostiging vindt plaats uit de middelen voor het Onderwijs Achterstandenbeleid.

9.3 Doelgroep 12 –18 jaar

Voor deze groep is de Internationale Schakel Klas (ISK) in Zwolle beschikbaar. Daarmee wordt de opstap gerealiseerd om door te kunnen stromen naar regulier MBO onderwijs waar een startkwalificatie kan worden verkregen.

Hoofdstuk 10. Integratie

De Wi2021 is vanzelfsprekend helemaal gericht op de vereisten die aan de inburgeraar worden gesteld. Daarvan getuigt al het voorgaande.
Anderzijds mag er ook iets worden verwacht van de Nederlandse/Staphorster samenleving, die deze nieuwe burgers ontvangt.
Vanuit de huidige gemeentelijke verantwoordelijkheid is de gemeente daar niet/nauwelijks op gericht geweest. Vanuit de bedoeling van de Inburgeringswet 2013 ligt de verantwoordelijkheid voor de integratie in de lokale samenleving ook bij de statushouder. Hierin willen we verandering brengen.

We gaan proberen de Staphorster samenleving en de statushouder dichterbij elkaar te brengen. Daarbij richten we ons op de volgende elementen:

a. In de afspraken over de inhoud van de maatschappelijke begeleiding willen we duidelijker resultaten afspreken over de mate waarin een statushouder verbonden wordt met lokale maatschappelijke geledingen. Bv. de verbinding met kerken, verenigingen e.d. Alle geledingen van de Staphorster samenleving mag worden gevraagd hun bijdrage te leveren aan de integratie van deze nieuwe landgenoten. Dit is een belangrijk maatschappelijk resultaat, afgeleid van de in paragraaf 5.3 genoemde maatschappelijke resultaten.
b. De afgelopen jaren is er naar buiten toe betrekkelijk weinig gecommuniceerd over asielzoekers, statushouders en de regels die we daarbij (in Nederland en in Staphorst) gelden. Dit kan bijdragen aan een scheef beeld. We gaan de communicatie in 2022 daarom intensiveren. We richten ons dan niet alleen op de formele kant van asiel en inburgering. Met name zullen we de samenleving ook aanspreken dat het integreren van twee kanten moet komen.
c. Een specifieke groep via welke de integratie bevorderd kan worden zijn de lokale werkgevers. De afgelopen jaren zijn er mondjesmaat nieuwe Staphorsters in het lokale bedrijfsleven aan het werk gekomen. Ons bedrijfsleven is breed en sterk ontwikkeld; we verhogen onze inspanning om de statushouder lokaal aan een betaalde baan te helpen.

Hoofdstuk 11. Samenloop met Participatiewet

Voor de meeste statushouders geldt dat ze voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering op basis van de Participatiewet. Daarin worden zij (in principe) gelijk behandeld als andere klanten.
De wet gaat er van uit dat gemeenten hun regierol op de uitvoering van inburgering ook gebruiken om de inburgering te verbinden met andere relevante onderdelen van het sociaal domein, met name de Participatiewet. Daarom is in het wet bepaald dat gemeentelijke beschikkingen in het kader van de Participatiewet onderdeel uitmaken van de PIP. In de PIP wordt dus verwezen naar afspraken die in het kader van de bijstandsverlening (werk en inkomen) zijn/worden gemaakt. Daarnaast is het ontzorgen vastgelegd in de Participatiewet (zie hiervoor).

11.1 Arbeidsmarkt

Werken in een Nederlandse omgeving is een belangrijke voorwaarde om de taal nog beter te leren en in de samenleving te integreren.
Het duurzaam verkrijgen van een arbeidsplaats is voor de gemiddelde statushouder geen vanzelfsprekendheid. Het verschilt per persoon, maar in de meeste gevallen gaat er een geruime tijd overheen voordat structureel betaald werk wordt verkregen. We zien heel uiteenlopende redenen waarom dit moeilijk is. We sommen de belangrijkste op. De statushouder:

- maakt een verkeerde inschatting van zijn/haar capaciteiten;
- is zich onvoldoende bewust van de Nederlandse (arbeids)normen en waarden
- beheerst, na geruime tijd, de taal nog onvoldoende;
- is ongeschoold;
- moet worden bijgeschoold;
- is niet of moeilijk leerbaar;
- heeft fysieke problemen;
- heeft psychische problemen

Door de nieuwe wet wordt de gemeentelijke bemoeienis met de statushouder veel groter. Dat betekent ook dat de gemeente zich veel meer dan nu mag richten op de persoonlijke ontwikkeling van de statushouder. We hebben immers de regie toegewezen gekregen. We kunnen veel meer bezig zijn met persoonsgebonden randvoorwaarden die nodig zijn om de arbeidsmarkt succesvol te betreden. Daarmee wordt aan een structurele situatie gewerkt.
Het duale karakter van het inburgeringstraject zoals de wet dat beoogt, onderstreept dit nog eens.

De reden dat er geen plek op de arbeidsmarkt gevonden wordt ligt echter niet alleen bij de statushouder. Ook werkgevers zijn niet altijd bereid te investeren in deze groep.
Daarbij onderscheiden we de motivatie van de werkgever zelf en die van het zittend personeel. Een positieve grondhouding van een werkgever is geen garantie gebleken voor draagvlak onder het personeel. Beiden zijn noodzakelijk voor een succesvolle integratie.
Aandachtspunt daarbij is dat het contracteren van statushouder vaak lastiger blijkt te liggen dan het aantrekken van arbeidsmigranten. Die groep kent een minstens even grote taalbarriere en daarnaast kennen we voor deze groep het huisvestingsvraagstuk.

11.2 Ondersteuning gemeente

Het aandeel statushouders in het cliëntenbestand Participatiewet van Staphorst is fors. Daarom zijn we begin 2018 specifiek voor deze groep ondersteuning gaan aanbieden. Statushouders hebben een aanbod van extra taalondersteuning gehad. Deze ondersteuning werd bij voorkeur vorm gegeven aan de hand van praktijkvoorbeelden en praktijksituaties op de werkvloer. Deze periode heeft een groot aantal matches op de arbeidsmarkt opgeleverd. Helaas zijn vele daarvan niet structureel gebleken.
Inmiddels is een nieuw en aangepast aanbod gerealiseerd, waarbij in eerste zes maanden het (sociaal) activeren en de taalbeheersing voorop staat en daarna pas de bemiddeling naar de arbeidsmarkt wordt opgepakt. Met de invulling van twee dagdelen per week is dit een intensiever traject.

De doelgroep statushouders zal nadrukkelijk onder de aandacht van werkgevers gebracht moeten blijven worden. Onze inspanningen op dit punt zullen geïntensiveerd worden voortgezet om daarmee ook een structureler resultaat te realiseren.

Hoofdstuk 12. Handhaving

Wanneer een inburgeraar niet verschijnt op de brede intake, niet voldoende meewerkt aan die intake en/of aan het opstellen van de PIP of niet meewerkt aan de geboden ondersteuning en begeleiding, kan de gemeente een bestuurlijke boete opleggen
Wanneer de PIP is vastgesteld hebben we te maken met een beschikking en daarmee is de PIP/zijn de afspraken niet vrijblijvend; niet voor de gemeente en niet voor de statushouder. Op het niet nakomen van punten die in de beschikking zijn vastgelegd zijn maatregelen mogelijk.

Wanneer PVT of MAP niet tijdig zijn afgerond, legt de minister (via DUO) een boete op. Dat geldt ook voor het niet behalen van het inburgeringsexamen, het taalschakeltraject (onderwijsroute) of het certificaat van de Z-route.

12.1 Boetes gemeente

Verwijtbaar niet komen opdagen bij de brede intake of daaraan niet meewerken kan een boete opleveren van maximaal € 250. De brede intake is een cruciaal onderdeel van het inburgeringstraject. De boete voor het niet verschijnen of het niet meewerken aan het PIP moet daarom aanzienlijk zijn. Tegelijk moet worden voorkomen dat een te hoge boete een te grote druk op het inburgeringstraject legt. We zullen een boete nooit onverhoeds opleggen.

Het maximale boetebedrag als een inburgeraar zich niet houdt aan de PIP is vastgesteld op € 800. Het kan gaan om het niet verschijnen bij inburgeringslessen, de voortgangsgesprekken met de gemeente, activiteiten in het kader van de MAP en PVT of het eindgesprek Z-route.
De boete moet hoog genoeg zijn dat het gedrag wordt ontmoedigd, maar tegelijk niet zo hoog dat inburgeringsplichtigen hierdoor in financiële problemen komen.

12.2 Boetes DUO

De maximale boetes voor het verwijtbaar niet tijdig afronden van het PVT of van de MAP zijn beide vastgesteld op € 340. De maximale boete voor het verwijtbaar niet tijdig afronden van de vastgestelde leerroute (lees: het inburgeringsexamen niet tijdig halen) is op € 1.000 bepaald.

Via een Amvb komen er nog nadere regels over het aantal keer dat deze boete kan worden opgelegd. Mogelijk kunnen boetes ook stapsgewijs worden opgehoogd wanneer het PIP vaker niet wordt nageleefd.
Ook moet nog worden geregeld in hoeverre er bij een boete voor het niet voldoen aan de leerroute (door DUO) rekening moet worden gehouden met eventuele boetes die eerder in het traject al door de gemeente zijn opgelegd. Voorkomen moet worden dat meerdere keren wordt beboet voor dezelfde overtreding.

12.3 Boetes - afstemming Participatiewet

Het kan voorkomen dat een overtreding door een inburgeringsplichtige zowel op grond van de Wi2021 (waarschijnlijk een voorschrift dat is opgenomen in de PIP) als de Participatiewet sanctioneerbaar is. Om dubbele sanctionering te voorkomen is daarom in de Wi2021 vastgelegd dat wanneer wordt gehandhaafd op basis van de Participatiewet, handhaving op grond van de Wi2021 niet mogelijk is.

Hoofdstuk 13. Tolken

De inzet van tolken is onontbeerlijk voor een goede communicatie. In de specifieke uitkering Wi2021 die inmiddels is beschikt is per statushouder een bedrag opgenomen voor tolkkosten. Voor de duur van de inburgeringsperiode wordt als norm rekening gehouden met ruim € 400. Het moge duidelijk zijn dat bedrag onvoldoende is om gedurende de inburgeringsperiode tolken in te zetten wanneer dat nodig is. Als dat mogelijk is zullen we, wanneer in een tolk moet worden voorzien, gebruik maken van vrijwilligers.

We handhaven ons huidige beleid dat tolkkosten die op verzoek van anderen worden gemaakt, ook door die partij gedragen moeten worden. Zo zullen we geen tolkkosten vergoeden die op aanvraag van VWON of een zorgaanbieder (voorliggend danwel geïndiceerd) zijn gemaakt.

Hoofdstuk 14. Ondertussengroep / ELIP-groep

De Wi2021 is unaniem aangenomen door zowel de Tweede - als de Eerste kamer. Dit onderstreept het belang dat iedereen hecht aan een beter inburgeringsresultaat en aan een duidelijke regisseur op het inburgeringstraject. Wij beschouwen dit als een forse kwaliteitsimpuls.

Ondertussengroep
Statushouders die zich vóór 2022 vestig(d)en vallen niet onder dit nieuwe regime. Het verschil tussen beiden groep is groot, naar onze mening te groot. We gaan daarom:

- het lopende taal-werkstageproject vervolgen voor deze groep; het doel blijft om de taal sneller te leren en daarnaast werknemersvaardigheden onder de knie te krijgen. Deelname stopt wanneer de uitstroom naar betaald werk is gerealiseerd. Het vinden van een stageplaats/werk is lastig en arbeidsintensief. Het vraagt een goede voorbereiding van werkgever én statushouder.
- bij de volwassen statushouder die zich sinds 1 juni 2021 in Staphorst heeft gevestigd is een brede intake afgenomen en wordt geprobeerd op vrijwillige basis afspraken te maken die al vergelijkbaar zijn met afspraken die in een PIP worden opgenomen. Daarmee draaien we dus een pilot.
- bij iedere nieuwe koppeling vanaf 1 juli 2021 is de statushouder in het AZC bezocht, waarbij een begin is gemaakt met de brede intake.
- contact leggen met de taalaanbieder met de intentie om op vrijwillige basis gegevens uit te wisselen over de vorderingen. Uiteraard is hiervoor de instemming van de statushouder vereist.

Over de benadering van deze groep hebben het Rijk en de VNG beginselafspraken gemaakt om de begeleidende rol al zoveel mogelijk op te pakken in de geest van de Wi2021. Hierbij zijn de brede intake, een PIP-advies en periodieke voortgangsgesprekken genoemd. Inmiddels is er overeenstemming bereikt tussen VNG en ministerie over de middelen die hiervoor beschikbaar zijn. Deze zijn opgenomen in het gemeentefonds.

ELIP (Einde Lening, nog InburgeringsPlichtig)
Middelen die beschikbaar zijn of komen voor de ondertussengroep willen we ook inzetten voor de ELIP-groep. Deze hebben we tot nu toe niet actief in beeld gehad en/of gebracht. Dat willen we nu wel gaan doen. De gegevens zullen door DUO verstrekt moeten worden.

Wij hechten er aan dat zoveel mogelijk nieuwkomers aan de inburgeringsverplichtingen voldoen. De kans op maatschappelijke kosten ten gevolge van inburgeringstekorten is anders reëel.

Hoofdstuk 15. Nazorg

Aan de formele vereisten van de inburgering is voldaan als het inburgeringsexamen is afgerond. De regie die de gemeente voert wordt daarmee formeel ook beëindigd. Daarmee is het inburgeren natuurlijk niet afgerond. Het positief afronden van het inburgeringsexamen betekent niet dat iemand ook feitelijk ingeburgerd is.
Net zoals na 18 maanden de (maatschappelijke) begeleiding niet zonder meer gestaakt kan worden, willen we, na het behalen van het inburgeringsexamen, de regie geleidelijk los laten. Dit loslaten begint al ín de drie jaar inburgeringsperiode maar eindigt niet noodzakelijkerwijs bij het behalen van het examen. Hier willen we maatwerk toepassen.

We willen dat gaan doen via:

- Participatiewet. Statushouders die op een of andere wijze vanuit de Participatiewet worden ondersteund (uitkering, loonkostensubsidie, jobcoaching) blijven we verlengde inburgeringsaandacht geven.
- Begeleiding/aandacht door Taalpunt en SWS. In principe gaat dit op vrijwillige basis. Maar afhankelijk van de situatie kan het ook worden afgedwongen worden via de Participatiewet (Wet Taaleis).
- Het inzetten van professionele zorg zal over het algemeen een voortzetting zijn van de ondersteuning uit de periode voordat het inburgeringsexamen werd behaald.

Hoofdstuk 16. Partners

De gemeente gaat samen met de statushouder de regie op zijn/haar inburgering voeren. Daarbij zijn veel andere partners betrokken die allemaal hun eigen verantwoordelijkheid hebben en onmisbaar zijn als schakel in het slagen van de inburgering. Geen losse schakels, maar schakels als onderdeel van een ketensamenwerking. Samenwerkend, innoverend, elkaar versterkend, met een open houding naar elkaar. In de inburgering is dit nieuw. Deze ketensamenwerking is er niet op dag één, maar zal gaandeweg verder ontwikkeld moeten worden, zodat we er de komende jaren gezamenlijk iets moois van kunnen maken.

16.1 Statushouders

Uiteraard zijn de eersten die met het gemeentelijk beleid te maken hebben de statushouders. Zij worden vanaf het eerste contact met de gemeente, via de brede intake die al in het AZC start, met het gemeentelijk beleid geconfronteerd en op de hoogte gebracht.

16.2 Inwoners

Zoals al beschreven is niet alleen de houding en het gedrag van de statushouder belangrijk voor het slagen van de integratie, maar ook die van de omgeving waarin hij terecht komt. Een open en ontvankelijke houding is essentieel.
Door inhoudelijke voorlichting willen we werken aan behoud en uitbouw van draagvlak.
Voorkomen moet worden dat “onbekend, onbemind maakt”.

16.3 COA

Door het COA worden asielzoekers die een verblijfsstatus hebben verkregen “gekoppeld” aan een gemeente (zie de paragraaf huisvesting) Hiervoor is binnen COA per gemeente een vast contactpersoon aangewezen.
Daarnaast zijn er, in verband met de warme overdracht, contacten met COA ontstaan op het uitvoerend niveau binnen het AZC.

16.4 VechtHorst

Jaarlijks wordt tussen VechtHorst, huurdersvereniging en de gemeente een prestatie-afspraak vastgelegd die is gebaseerd op het gemeentelijk woonbeleid. Daarin zijn de afgelopen jaren ook expliciet afspraken gemaakt over het beschikbaar stellen van vrijkomende woningen voor deze doelgroep. Wij willen dit blijven doen. Daarbij proberen we oog te hebben voor de spreiding van de statushouders over het woningbestand van VechtHorst en het risico dat een grote concentratie van huurders met een niet-Nederlandse achtergrond met zich meebrengt voor de leefbaarheid in de buurt/wijk.
We realiseren ons daarbij de algemene druk op de woningmarkt en de huursector in het bijzonder.

16.5 Vluchtelingenwerk

De betrokkenheid van Vluchtelingenwerk (als de partner die de maatschappelijke begeleiding invult) is essentieel voor het welslagen van de inburgering. De statushouder moet wegwijs worden gemaakt in de Nederlandse en in de lokale samenleving. Frequent overleg en een open onderlinge houding tussen vluchtelingenwerk en gemeente zijn daarbij een basisvoorwaarde.
De signaleringsfunctie van vrijwilliger en gemeentelijk consulent is cruciaal om voldoende preventief te kunnen zijn.
Concrete afspraken worden vastgelegd in een overeenkomst die aan de subsidiebeschikking gekoppeld zal worden.

16.6 Onderwijsaanbieder
Per route zal een onderwijsaanbieder worden gecontracteerd, die vanaf 2022 het inburgeringsonderwijs verzorgt. Nu de gemeente als opdrachtgever gaat optreden zal de uitwisseling van resultaten/studievorderingen makkelijker worden. Dit is een belangrijke wijziging ten opzichte van de huidige situatie waarin we slechts met medewerking van de statushouder gegevens over studieresultaten kunnen achterhalen.

16.7 Werkgevers
De inburgering krijgt met ingang van 2022 een duaal karakter. Naast de scholing wordt de praktijkervaring de tweede poot aan de inburgeringsverplichtingen.
Het realiseren van (vrijwilligers)werkervaringsplaatsen gaat veel aandacht vragen.
Ook op basis van de ervaringen tot nu toe is dit een punt. Het kost moeite om deze doelgroep een plek op de arbeidsmarkt te geven.
De opleiding in het land van herkomst en de vereisten in Nederland sluiten over het algemeen niet op elkaar aan. Dit punt moet direct na vestiging, in de PIP, aandacht gaan krijgen.
Daarnaast zijn er beperkte voorzieningen waarvan gebruik kan worden gemaakt bij het in dienst nemen van statushouders. Aangezien ze niet behoren tot de “doelgroep banenafspraak” is een jobcoachvoorziening niet mogelijk. Regionaal wordt onderzocht of (tijdelijke) aanpassing op dit punt mogelijk is.

16.8 Bibliotheek/Taalpunt
De bibliotheek heeft in onze gemeente de primaire rol bij het leren beheersen van de basisvaardigheden (rekenen, taal, digitaal). Vanzelfsprekend is de groep statushouders daarbij in het oog springend. De aandacht voor deze groep zal ongewijzigd blijven. Nieuw is dat er vanuit de gemeentelijke regierol meer contact zal zijn.

16.9 SWS
Voor SWS is de doelgroep statushouders als zodanig nieuw. Bij het ontwikkelen van aanbod voor deze groep is nauw overleg noodzakelijk.

16.10 Deltion volwassenonderwijs
Nadat aan de inburgeringsverplichtingen is voldaan kan gebruik gemaakt worden van het volwassenenonderwijs dat (tot nu toe) werd verzorgd door/ingekocht bij het Deltion college.

16.11 Voorliggende voorzieningen
Deze voorzieningen zijn en blijven belangrijk voor deze doelgroep, die een grotere kans heeft ondersteuning nodig te hebben. Voor de betrokken organisaties zal er in principe weinig wijzigen; ze blijven partner. Hooguit zullen deze voorzieningen vroegtijdiger worden ingezet. Door het invullen van de gemeentelijke regierol is de verwachting dat de ondersteuningsbehoefte eerder wordt gesignaleerd.

16.12 Aanbieders nutsvoorzieningen c.a.
Vanwege het verplicht ontzorgen ontstaat bij de gemeente een relatie met de aanbieders van de voorzieningen waarop deze regeling betrekking heeft: huur, zorgverzekering, energie. De gemeente zal in de eerste 6 maanden na vestiging de betaling verzorgen en de kosten daarvan verrekenen met de uitkering.
De betaling van deze voorziening moet worden (in)geregeld. Daarbij is het nog de vraag of daarvoor een relatie tussen gemeente en betreffende aanbieders nodig is.

16.13 DUO
DUO heeft de taakverplichting om alle resultaatgegevens te registreren om uiteindelijk te kunnen bepalen of de inburgeringsplichtige aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Voor de gemeente geldt de prestatieverplichting gegevens aan te leveren. Over en weer zal informatie uitgewisseld moeten worden. DUO wordt voor de gemeente een belangrijke ketenpartner. Om de uitwisseling van meer gegevens dan nu mogelijk te maken zal het bestaande portal worden uitgebreid. Er zal geen nieuw berichtenverkeer tot stand komen of een nieuw (uitwisselings)kanaal beschikbaar komen.

16.14 CBS
Ook voor het CBS geldt dat geen nieuwe uitwisselingskanalen worden ontwikkeld/gebruikt. Er is een handleiding beschikbaar ten behoeve van de gegevensuitwisseling die per 1 januari 2022 op gang moet komen. Dit zal op een vergelijkbare wijze plaats gaan vinden als bij de uitvoering van andere wetten binnen het sociaal domein.

16.15 Arbeidsmarktregio
De inburgeringswet kent geen verplichting om regionaal samen te werken of af te stemmen. Om de veranderopgave een goede landing in de regievoerende gemeenten te geven heeft het ministerie middelen beschikbaar gesteld om de invoering van de wet regionaal gecoördineerd tot stand te brengen. De arbeidsmarktregio's is daarbij als afstemmingseenheid gekozen. Dit ondersteunt ook de bedoeling van wet, gericht op participatie/werk (en niet op zorg).
In de arbeidsmarktregio Zwolle heeft deze afstemming vorm gekregen zoals hiervoor al beschreven. De voorbereiding van de onderwijsinkoop is samen opgepakt. Daarmee kan invloed worden uitgeoefend op de kwaliteit en de organisatie van het aanbod.
Hoewel het geen wettelijke verplichting is, is het de bedoeling dat het gevormde netwerk behouden blijft.

16.16 Subregio
Binnen de arbeidsmarktregio is er afstemming binnen 3 subregio's, waarbij Staphorst samenwerkt met Meppel, Westerveld en Steenwijkerland. Daarbinnen vindt ook afstemming plaats over de aanpak. Dit is geen doel op zich, maar wel een logisch gevolg van de samenwerking die al bestaat, met name wat betreft de werkgeversdienstverlening/ werkgeversservicepunt.

16.17 Provincie Overijssel
Voor de opvang van statushouders geldt een taakstelling. Door het ministerie van Veiligheid en Justitie wordt op basis van het inwonertal van de gemeente halfjaarlijks bepaalt hoeveel statushouders minimaal opgevangen moeten worden. Het toezicht op het halen van deze taakstelling berust bij de provincie. De provincie heeft het onderdeel gemaakt van haar dashboard Interbestuurlijk Toezicht (IBT).

Hoofdstuk 17. Communicatie

Zoals hiervoor beschreven is er de afgelopen jaren betrekkelijk weinig gecommuniceerd over nieuwkomers in Staphorst.
We zullen hier gestructureerd en geïntensiveerd meer aandacht aan gaan besteden. Daarbij gaan we ons richten op alle geledingen van de Staphorster samenleving. Daarmee moet bijgedragen aan het maatschappelijke doel dat deze nieuwe inwoners zich gerespecteerd en opgenomen voelen in onze gemeente.

Hoofdstuk 18. Financiën

De stelselwijziging legt de regie op in de inburgering bij de gemeente. Dit levert extra taken op: regievoering en aanbod van onderwijs en ondersteuning. In de voorgaande hoofdstukken is het allemaal toegelicht. De gemeente gaat hiervoor middelen ontvangen.

18.1 Voorzieningen

Via een specifieke uitkering (Sisa-verantwoording, single information, single audit) is het budget voor inburgeringsvoorzieningen beschikbaar gekomen. Voor 2022 gelden als bedragen:

- Voor asielmigranten € 12.966, waaruit vijf voorzieningen bekostigd moeten worden: de leerroutes (onderwijs), de MAP, maatschappelijke begeleiding, PVT en tolkvoorziening.
- Voor gezins- en andere migranten € 601 voor drie voorzieningen: de MAP, PVT en tolkvoorziening.

Dit budget is exclusief btw. Wanneer uitgaven wordt gedaan waar compensabele btw op van toepassing is dan kan dit worden gedeclareerd bij het btw-compensatiefonds.
In principe zijn deze middelen bedoeld om benodigde diensten in te kopen. Wanneer niet binnen dit budget kan worden ingekocht, zal uit eigen gemeentelijke middelen bijgedragen moeten worden.

Subsidie versus inkoop
Een deel van de uitgaven van deze Sisa-uitkering vindt plaats in de vorm van subsidie (maatschappelijke begeleiding door VWON). Dit is echter niet altijd het meest juiste instrument. Subsidie is geschikt om de uitvoering van activiteiten te stimuleren, maar minder om afdwingbare resultaatsafspraken te maken. Omdat de gemeente een aanbodplicht heeft en de afdwingbaarheid in geval van subsidieverlening minder is, lijkt het minder geschikt het wettelijk verplicht aanbod via subsidieverstrekking te realiseren. We streven er daarom naar deze voorziening in het vervolg in te kopen.

Bij een verhuizing wordt de nieuwe gemeente verantwoordelijk voor het inburgeringstraject. De leerroute die de eerdere gemeente heeft vastgesteld, wordt door de nieuwe gemeente overgenomen. Het budget voor het jaar waarin de verhuizing plaatsvindt gaat naar de nieuwe gemeente. De budgetten worden namelijk uitgekeerd aan de gemeente waar de statushouder aan het einde van het jaar (op 31 december) woonachtig is.

De afrekening van deze specifieke uitkering vindt jaarlijks vóór 1 juli van het jaar volgend op het betreffende begrotingsjaar.

Begroting
Deze specifieke uitkering is in de begroting ondergebracht in programma 6.
Er is een eigen productnummer toegekend (product Wet Inburgering - 4.610.120 en 8.610.120)
Onder het bestaande product Nieuwkomers (4.620.110) zijn de andere uitgaven voor nieuwkomers ondergebracht; deze blijven ongewijzigd.

Prestatiebekostiging
Aanvankelijk was in het wetsvoorstel voor de Nieuwe Wet Inburgering de prestatiebekostiging opgenomen, waarbij tot 25 % op het budget voor de leerroutes zou kunnen worden gekort bij onvoldoende resultaat. Dit percentage is uiteindelijk verlaagd naar 10 % en wordt de eerste drie jaar nog niet ingevoerd.

Aan de hand van een evaluatie na de eerste drie jaar zal bekeken worden of deze prestatiebekostiging wordt ingevoerd.

18.2 Uitvoering

Voor de uitvoeringskosten worden middelen toegevoegd aan het Gemeentefonds. Gebaseerd op de septembercirculaire 2021 gaan we voor Staphorst nu uit van:
2022 € 47.000
2023 € 52.000
2024 € 52.000

De verdeling van deze middelen is gebaseerd op het aantal inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond. In 2022 komen deze middelen beschikbaar via een integrale uitkering inburgering; vanaf 2023 via de algemene uitkering (mits de herverdeling van het Gemeentefonds tot stand is gekomen).

Deze middelen zijn vanaf 2022 toegevoegd aan het loonkostenbudget en worden ingezet voor de uitbreiding van de formatie-capaciteit van Team Samenleving. Dit is opgenomen in de begroting 2022 die op 9 november 2021 is vastgesteld.

Hoofdstuk 19. Informatievoorziening

Met veel betrokken partijen is het belangrijk dat sluitende afspraken worden gemaakt in de informatieketen. Hiervoor wordt op landelijk niveau ook een en ander voorbereid.

Belangrijk is om op gemeenteniveau voorbereid te zijn op:

1. Registratie in eigen systeem; daartoe de module Inburgering toegevoegd aan Suite. Dit vergemakkelijkt ook de uitwisseling met gegevens Participatiewet waarmee de Inburgeringswet parallel loopt. Gezien het gezamenlijke applicatiebeheer is hierover afgestemd met de gemeenten Dalfsen en Zwartewaterland.

2. Verbinding met andere ketenpartners.
   Landelijk: met DUO, COA en CBS.
   Lokaal: met de taal- en participatie-aanbieder die op dit moment nog niet bekend is, met VWON en met de bibliotheek/Taalpunt.

Hoofdstuk 20. Evalueren/monitoren

In 2025, na 3 volledige uitvoeringsjaren, kan pas iets worden gezegd over het resultaat van het eerste cohort dat onder de nieuwe Wet Inburgering inburgert/is ingeburgerd. Daar wordt ook landelijk naar uit gekeken. Op die termijn wordt onder andere bezien of de prestatiebekostiging alsnog wordt ingevoerd.
Zolang zullen we in Staphorst niet wachten; Staphorst zal in het tweede kwartaal van 2023 de eerste formele tussenstand gaan opmaken.